

הקב"ה מדבר איתנו

בתחילת פרשת בא כת' 'למען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים' - ופרש"י שחוק ששחקתי איתם, כמו כי התעללת בי. ואחד מהדברים שהקב"ה שחק עליהם זו הצפרדע. היתה צפרדע גדולה, וכשנתנו לה מכה שהיתה אמורה להרוג אותה, במקום זה קיבלו עשרות אלפי צפרדעים.

והדוגמא הזו דומה למה שאנחנו רואים כעת בעינינו עם נגיף הקורונה. כבר דיברנו על כך שבאותו יום שנמצא החיסון הודיעו על המוטציה של אנגליה, היה פחד עולמי. אנשים כבר חשבו שהולכים לקראת סוף פסוק... ואחרי זה היה נראה ב"ה עוד פעם שאנחנו כבר לקראת הסוף עם רבוי החיסונים, כמו שאמרו בממשלה, אך לפתע נהיה פי כמה יותר גרוע, וזה עוד יותר גרוע מהגל הראשון! מדברים כעת על סגר מוחלט! הקב"ה צוחק עלינו ממש, אתה חושב שאתה עושה משהו?!

ולא רק זה. עד עכשיו כמעט כל ראשי הישיבות הזקנים לא נגעה בהם יד ה'. אבל כעת ל"ע יש כבר תביעות בבית המדרש! איבדנו את הג"ר שלום פוברסקי זצ"ל, וכעת עוד כמה מראשי הישיבות שוכבים חולים, הג"ר משולם דוד סולוביצ'יק, הגאון הרב רייכמן, הג"ר דוד כהן, והג"ר יצחק הקר שליט"א וישלח ה' דברו וירפאם, הם מגדולי עולם שעליהם כל בית ישראל נשען! הקב"ה רוצה מאיתנו משהו, וידעתם כי אני ה'! ונעמוד קצת על עיקרי הדברים:

אחרית הימים - להיות תלויים בהקב"ה

כתוב בפסוק בפרשה קודמת (בראשית מט, א), "האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים". וכתב הרמב"ן שם שאחרית הימים זה ימות המשיח. ופרש"י ביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה התחיל אומר דברים אחרים.

ואומר רבי שמחה בונים מפשיסחא יעקב רצה להקל עליהם את הגלות. אם ידעו את הקץ, וידעו את הסוף יהיה להם יותר קל, וכמו שהיום רגילים לומר ש'הם יראו את האור בקצה המנורה'.

ונסתלקה הימנו שכינה כי עיקר מה שאנחנו רוצים בימות המשיח זה אדרבה, שלא יידעו את הקץ ותהיה רק כתובת אחת - רבונו של עולם! ולא יהיה במה להתנחם מלבד ע"י הבטחון בו, וכמש"כ בסוף סוטה (מט, ב) שבעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי וכו' על מה יש לנו להישען? על אבינו שבשמים. זה לא מן תנחומים זה מה שכתוב פה! זה מה שצריך פה וזה מה שהקב"ה רוצה, שלא יהיה על מי להישען אלא על אבינו שבשמים! יש רק כתובת אחת!

כתוב בבעל הטורים שכשביקש יעקב לגלות לבניו את הקץ ונסתם ממנו, אמר יעקב שמא יש בכם חטא? אמרו לו תדקדק בשמותינו ולא תמצא בהם אותיות חט ואמר להם נכון, אבל גם אין בהם אותיות קץ, אז אני לא יכול לגלות לכם את הקץ. ומה הפשט בזה? אלא, זה גופא מה שאתם יכולים להישמר מהחטא זה סיעתא דשמיא בגלל הקושי שלא יודעים את הקץ, וזה באמת מה שישמור עליכם מן החטא. אז הקב"ה לא רוצה שאני יספר.

בישיבת מיר בשנחאי הדפיסו בשנת תש"ה את דברי התומר דבורה (שהסבא מקלם אמר שזה שו"ע על י"ג מידות) ובתחילת הספר יש שם הערה נוראה בענין אחרית הימים (ויודעי דבר אמרו שכתב את זה הג"ר אריה לייב בקשט הרה"י בדטרויט, כמנחת תודה על כך שניצל ממחלה קשה) ונחזור על עיקר יסוד דבריו בקוצר אמרים, יש בריאת ראשית, שזה היתה בריאת העולם, כמש"כ בחז"ל שבתחילה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מידת רחמים ושתפה למדת הדין. ויש בריאת אחרית, בריאה מיוחדת לאחרית הימים. ובאחרית שולטת יותר מידת הדין והוא מזכיר כמו שראינו בשואה אצל הגרמנים ימ"ש שאז שלטה יותר מידת הדין וזה היה ניכר בכך שהם איבדו צורת אנוש בממדים שאי אפשר בכלל להעלות על הדעת. וראינו את זה בעוד אופנים.

אבל כמו שחז"ל גילו לנו שבאחרית מידת הדין חזקה יותר, הם גילו לנו גם את דרכי ההצלה והמילוט וכפי שיתבאר להלן.

והנה כתוב בפרשה שמושה אמר לקב"ה הנה אנוכי בא אל בני ישראל וכו' ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם? ואמר לו אהיה אשר אהיה, וכתוב על זה הרמב"ם כמו שאתה איתי - כך אני אתך. ה' צלך על יד ימינך, וכמו שאדם במציאות ככה הוא נראה בצל, וכך הנהגת הקב"ה עם בריותיו. וכל כמה שאתה יותר מתרחק ממני - גם אני יותר מתרחק ממך. וזה מה שרואים לצערנו מאז שהתחילו בדור האחרון עם ההשכלה הארורה, והרפורמה, היו הלך וחסור...

וכשנתבונן נראה שמונח בזה שני דברים, גם את דרך המילוט, וגם מה התכלית שהקב"ה רוצה מאיתנו:

יש פסוק בפרשת ואתחנן (ד, ל) "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה ושבתי עד ה' אלוקיך ושמת בקולו". וכתוב החפץ חיים (עה"ת) שהפרשה הזאת מרמזת על זמן הגאולה כדאייתא במ"ר דברים בפרשה זו הראה משה לישראל, אם חטאו היאך הן עתידין להגלות, והאיך הן עושין תשובה, והאיך הן נגאלין וכו', א"ר אלעזר כשנאלו ממצרים מתוך חמשה דברים נגאלו, מתוך צרה - דכתיב ויאנחו בני ישראל, מתוך תשובה - ותעל שועתם, מתוך רחמים - וירא אלוקים את בני ישראל, מתוך הקץ - וידע אלוקים. אף לעתיד לבא, מתוך צרה - בצר לך, מתוך תשובה - ושבתי עד ה' אלוקיך, מתוך רחמים - כי קל רחום ה', מתוך זכות אבות - ולא ישכח את ברית אבותיך, באחרית הימים - הרי מתוך הקץ.

ומסביר הח"ח, דכל חמשה דברים הללו יסיעו לגאולה, אבל אילו היינו חוזרים בתשובה שלימה היא בעצמה היתה מביאה את הגאולה אף שלא בזמנה, ורק בזמן שאין התשובה שלימה - אז צריכים לכל אלו לקרב הגאולה. דהיינו הכל זה בא לגלגל אותנו כדי שנוכל לחזור בתשובה, ועל כן, אל יפלא בעינינו במה נוכח בדור הזה לגאולה שהרי לא אפשר דרי, ואל נתמה שבדורות הקודמים היו יותר קרובים לעבודת ה' ולא זכו, והיאך אנחנו נזכה?! כי האמת היא, שכיום שנתקיימו בנו כל היעודים האמורים על זמן הגאולה, בהתעוררות תשובה מועטת נוכל לקוות שהקב"ה יקרב את הגאולה. כי הצרות

הגיעו למעלה ראש, והגלות נתארכה, עד שנוכל לומר בפשיטות כי כבר הגיע זמן אחרית הימים. ועתה, בודאי החיוב עלינו להתעורר בתשובה, ויקויים בנו הבטחת התורה ושב ה' אלוקיך את שבותך וריחמך.

אז כתוב במפורש שיעקר התכלית היא כדי שנחזור בתשובה, וכמה שיותר בצר לך - אז זה מביא אותנו יותר לידי תשובה, ואז ניגאל. וכע"ז כתבו המלבי"ם והאור החיים כאן על הפסוק, שע"י רוב הצרות והגירושין עשו תשובה.

הדרך לגאולה היא על ידי תשובה

הרה"י הג"ר יחזקאל סרנא זצ"ל בכינוס הגדול בישיבת חברון בשנת תש"ה על מה שהיה בשואה, הוא הביא את הגמרא בסנהדרין (צו, ב) ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין, א"ל ר' יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין?! אלא מעמיד להם מלך שגזירותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב, זאת אומרת שכתוב פה דרך אחת ויחידה להגאל - תשובה, ואם לא יעשו תשובה - לא נגאלים, התכלית של כל הצרות הללו היא שתעשה תשובה ותיגאל, המשיך הגר"י סרנא ואמר, למי יש זמן וכח כעת לתשובה? יש צרות כ"כ גדולות, ונמצאים בדכדוכה של נפש (היה זה לאחר השואה) אז איך נעשה תשובה?

המשיך רבי יחזקאל ואמר, דווקא כעת זה הזמן, זה ההבטחה של הקב"ה! הקב"ה הבטיח שבזמנים הללו הוא עוזר לך! תעשה תשובה, ואני יעזור לך שהתשובה הזו תתקבל לרצון, ואני אגאל אותך! הקב"ה לפעמים מביא קשיים ויוצר מצב להביא אותנו לתשובה, וזה התכלית. והחפץ חיים כותב שנוכל לומר בפשיטות שכבר הגיע זמן של אחרית הימים וזה מש"כ בפסוק, בצר לך... באחרית הימים!

והנה, כדברי ר' יחזקאל סרנא מצאנו גם בפרשת השבוע - דבר מאד מעניין. כתוב 'ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה', ונעשה לה נס שנשתרבבה ידה אמות הרבה. וידוע ששואלים, מדוע בכלל היא הושיטה ידה וכי היתה לה הוה אמינא שהיא תצליח להגיע לתיבה?! ומסבירים שהיא מצידה עשתה את כל מה שביכלתה והקב"ה סייע בידה להצליח לגמור המעשה.

ובעומק הדברים: הרי זה דבר ממש תמוה, וכי זה נקרא 'תעשה מה שאתה יכול'?! אם עומד דבר רחוק אי שם במרחק עצום זה דבר נורמלי ומתבקש להוציא את היד?! הרי פשוט שאתה לא תגיע לשם!

אלא פשט הדברים הוא כך, אם יגידו לבן אדם שעומד במרחק, דע לך שיש שם מליון דולר וכל הקודם יזכה בכך, כל אחד לפחות יושיט את היד וינסה משהו להגיע לזה, ויחשוב נו אולי יהיה לי נס? הוא מרגיש שחבל להפסיד כזו הזדמנות. האהבת חסד שהיתה לבתיה בת פרעה היתה עצומה, ומזה זה נבע. אני כ"כ רציני - היא דבר ראשון מגישה את ידה. וכשבן אדם כל כך רוצה ומושיט את היד בתקוה שהוא יזכה במצוה - אז הקב"ה עוזר לו.

והביא הג"ר נתן צבי פינקל זצ"ל ר"י מיר בשם הג"ר חיים קמיל שמסביר את הפסוק אהיה אשר אהיה, אשר כידוע הוא משמות הקודש. אם תרצה ותאמר אהיה - הלוואי שכך יהיה, אז תדע לך אשר אהיה - אז באמת יהיה! כך אמר ר' חיים קמיל, והוסיף ר' נתן צבי שכל זה דווקא למי שיודע שאהיה זה שם קדוש, אז כשהוא צועק אהיה זה לא סתם בגלל שהוא רוצה שיהיה, אלא הוא בוטח בקב"ה שיעזור לו ובכח זה הוא רוצה להצליח, ואז באמת יתקיים אשר אהיה, שתוכל להיות כמו שרצית, אבל אם זה בלי הקב"ה - אחד שסתם יאמר אני רוצה להצליח ולהתעלות ולא ישים מבטחו בהקב"ה הוא לא יצליח, וכמו שהגמ' אומרת שמחשבה מועלת לדברי תורה, אמנם אם הוא מתכנן להספיק כך וכך, אבל הוא שוכח שהכל זה מגיע מהקב"ה - אז זה לא יעלה בידו, ורק אם יודעים שזה מהקב"ה אז מצליחים, וזה באמת מה שר' נתן צבי גילם בעצמו בכל המהות שלו, כאשר באמת רוצים, ויודעים שזה ביד הקב"ה, ומתפללים אליו ומבקשים ממנו - אז זוכים ומקבלים.

(והנה כעת הוציא הרה"ג ר' משה סחייק שליט"א ספר אמונה ובטחון מתורת רבינו ראש הישיבה זיע"א, ספר ממש מיוחד במינו, ומביא שם כמה סיפורים מבהילים על ביטחון - ממש תאוה לעיניים.)

אדם שבאמת רוצה ומתכוין לשם שמים, ומבקש מהקב"ה אז הוא יגיע גם לדברים שהם נגד השכל!!! וכ"ש שאנו מדברים פה על תשובה שהקב"ה מבטיח לך תעשה תשובה, וכמה שיהיה לך קשה אני יעזור לך ואני יגאל אותך.

בדור האחרון - זו ההזדמנות האחרונה

וכעת נסביר למה זה דווקא באחרית הימים:

המגיד ר' יעקב גלינסקי שאל פעם את הסטייפלער, לפעמים אני אומר דרשה, ואני מרגיש שהמסר ברור, אבל חסר לי את ה'מכה בפטיש', דהיינו שהדברים ייכנסו עמוק בלב השומעים. איך אני יכול להגיד את המכה בפטיש? אמר לו הסטייפלער, ר' יענקל'ה, אתה זוכר שברוסיה היתה רכבת שהיתה נוסעת יממה שלימה, היו שם יערות עד! זו היתה רכבת שיוצאת פעם בשבוע וגומעת מרחקים אדירים, ובתחילת הדרך היו לה 10 תחנות סמוכות ואח"כ היא היתה נוסעת במשך יממה שלימה, והאנשים ברוסיה היו אומרים, אם הפסדת את התחנה הראשונה - אל תבהל, קח סוס ועגלה ותרץ מהר לתחנה הבאה, כי הרכבת היתה נוסעת יותר לאט וגם מתעכבת בתחנות, והסיכויים שתספיק הם סבירים. אם לא הספקת את השניה - תרוץ לשלישית וכן הלאה, עד התחנה העשירית. ואם אחרת את העשירית - אין יותר מה לעשות, איחרת את הרכבת. תחכה לשבוע הבא.

אמר לו הסטייפלער הקדוש, רבי יעקב! תדע לך, העולם כולו כבר עבר הרבה גלגולים, והכל בשביל מטרה אחת, כי הקב"ה רוצה שאולי יהי עוד יהודי שיזכה, עוד גלגול ועוד, הוא כ"כ רוצה שנוכה הרי הוא הביא אותנו לעוה"ז כדי שנוכה - רצה הקב"ה לזכות את ישראל! וכמש"כ המסילת ישירים האדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו. וממילא בכל דור היה אפשר לומר שיש תחנה נוספת, אבל כעת אנחנו בדור האחרון, וכ"א מאיתנו הוא בגלגול האחרון, היום אנחנו בתחנה העשירית. עלית על הרכבת - נסעת. לא עלית - הפסדת לנצח!

ובזה אנו ג"כ יכולים להבין מדוע זה דווקא בדור האחרון - משום שהקב"ה כ"כ רוצה שנוכה ולכן הוא חידש לנו מהות חדשה של תשובה, שיעזור לנו לעשות תשובה, והתשובה תתקבל לרצון, ובכדי שכך נזכה ברגע האחרון ותבוא הגאולה.

וזה מה שרואים גם במחלה שיש היום. לא יודעים כלום, לא איפה זה מתחיל, ולא איפה זה נגמר. עם מה זה יהיה, וכמה זמן זה יהיה, ואיך זה יהיה, שום דבר לא יודעים, רק להתפלל להקב"ה, וגם מי שצריך לקחת חיסון אומרים מרן שה"ת שליט"א ומרן רה"י הג"ר גרשון שליט"א שזה חיוב השתדלות גמור - אבל רק עם תפילה. לזכור שזה מהבורא עולם, אמנם זה השתדלות, אבל לא ההשתדלות זה מה שבונה, העיקר זה לבקש מהקב"ה, ולהתפלל. ובפרט כעת, שמדובר פה על ראשי הישיבות הגדולים והחשובים.

סיפר לי א' שלמד בישיבת פוניבז', שכשמן הרב שך היה חולה אחד המשגיחים אמר לו שצריך לכוון יותר בברכת על הצדיקים. ואמר לו אותו בחור אני מכוון, אבל לא ב'על הצדיקים', אלא ב'ועלינו' - איך אני ייראה בלי הרב שך. וזה מה שאנחנו צריכים לחשוב, אם יקחו מאיתנו את ראשי הישיבות - איך אנחנו נראה. הקב"ה חפץ שנשוב בתשובה, ושולח לנו דברים שיעוררו אותנו, אנחנו לא יודעים חשבונות שמים, אבל ייתכן שגם כל אלו שכבר לא נמצאים איתנו בעוה"ר, נגור עליהם בין כך להיפטר מן העולם, והקב"ה עשה את זה בדרך המחלה הזו בשביל לעורר אותנו. 'מלך שגזירותיו קשות כהמן', זה היכי תימצא שנשוב ובכך נגאל, כי אם לא תהיה תשובה - אינן נגאלין.

והנה, מהו הדבר המתוק ביותר בעולם? כתוב במדרש (מ"ר במדבר, פרשה י' אות א') חכו ממתקים - זה הקב"ה. ראה מהו אומר, 'כי כה

כתוב בחז"ל שהקב"ה הבטיח לאברהם אבינו בך יהיו חותמין, וזה מה שאנחנו אומרים 'מגן אברהם'. הגר"ש שקופ היה אומר בך יהיו חותמין הכוונה לחתימת הדורות, דהיינו בדורות האחרונים זה יהיה כמו אברהם, שהרי הוא היה בן של תרח, בדור שכולם עובדי ע"ז, והוא חזר בתשובה לבדו, אותו דבר בדור האחרון יהיו הרבה בעלי תשובה. כך אמר ר' שמעון בזמנו. וזה מה שרואים היום דבר לא טבעי ולא מובן מאליו איך שמתרבים הבעלי תשובה בכמויות ענק! בך יהיו חותמין. ויש הסבר נוסף - בך יהיו חותמין, בדורות האחרונים זה יהיה כאברהם עם חסד - 'חסד לאברהם'. שזהו מדת אברהם אבינו, בחסד ואמת יכופר עוון, תורה תמיד צריך, אבל גם את החסד צריך.

ומרן הרה"י תמיד היה מדבר בגדולת מידת החסד, וכמש"כ שהיא מועלת להאריך ימיו של אדם, וכמו שמצינו בבני עלי שנגזר עליהם "וכל מרבית ביתך ימותו אנשים", ואעפ"כ הקב"ה רמו להם שבתורה ובגמילות חסד יוכלו לבטל דבר זה ויאריכו ימים, וכדכתיב לכן נשבעתי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה, ואמר אביי בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בתורה וגמילות חסדים. וכדאיתא בראש השנה (יח, א) דאביי ורבא תרויהו מדבית עלי קאתו, רבא דעסק בתורה - חי ארבעים שנה, אביי שעסק בתורה וגמילות חסדים - חי שישים שנים.

והשאלה עצומה, הרי רבא שלא עסק בחסד - הוא למד תורה באותו הזמן, ולמה לא האריך ימים? והיה הראש ישיבה אומר משל, אם ניקח קילו בשר שמן רך וטוב, ואני יבשל אותו עם קצת מים ותבלינים ששויים כמה גרושים - ייצא תבשיל של בשר נהדר. אבל אם אני יקח 2 קילו בשר ואני יבשל בלי מים ובלו תבלינים מה ייצא? דבר חרוך שא"א לאכול אותו. אמנם זה כמה גרושים, וזה עוד קילו בשר, אבל בשר מתבשל עם מים.

אותו דבר התורה הולכת עם חסד! התורה חסד זה גם דין בתורה. תורה תחילת חסד וסופה חסד, זה לא תורה עם חסד, אלא תורת חסד! ולכן כתוב ציון במשפט תפודה ושביה בצדקה - התשובה צריכה את החסד!

ואני רוצה לספר לכם סיפור: היתה ביום שישי לוויה מזועזעת של בתו של המשגיח בישיבת עטרת ישראל הקטנה, הגה"צ ר' טוביה פולק שליט"א. הוא לא סתם משגיח, הוא קיבל כשרון מהקב"ה, והוא יכול לדבר שעות מאוד מעניין וכולם רוצים לשמוע אותו. הוא כובש את הבחורים הצעירים, והוא יהודי שבאמת אוהו בזה!

היה הספד מרטיט שלו, ולשמוע את ההספד הזה - זה שיעור באמונה! אשתו נפטרה לפני כחצי שנה מהמחלה הממארת, וכעת הבת שלו (בגיל 21) גם כן נפטרה מהמחלה בראש. ההספד שלו היה קורע לב בדברי חיזוק באמונה ובאהבת ה', ובפרט איך שבסוף ההספד הוא אמר, רבוננו של עולם! תודה רבה! כל הזמן תודה רבה על הכל, כל מה שאתה עושה זה לטובה. אבל בקשה אחת תרשה לי לבקש ממך, ואני מתחנן לפניך תמלא את הבקשה שלי! והקהל כבר נמתח מה הוא הולך לבקש, והוא ממשיך, אני מתחנן לפניך תשמע למה שאני מבקש! זה הבקשה היחידה שאני מבקש ממך! ואז הוא אמר, רבש"ע, אין מי שיגיד קדיש על הבת שלי. אני האבא, ההורים שלי עוד בחיים עד מאה ועשרים, והילדים שלי צריכים לומר קדיש על אמא שלהם. אז רבוננו של עולם אני מבקש ממך, כעת תגיד אתה את הקדיש - ואנחנו נענה אמן. ויתגדל ויתקדש שמייה רבה!!! זה היה מחזה מרטיט.

בישיבת 'אמרי משה' בירושלים שם למדו ולומדים הבנים שלו, באו לפני מרן הרה"י ר' גרשון אדלשטיין ושאלו אותו במה להתחזק, אז ר' גרשון אמר להם ללמוד, ולעזור לבחורים החלשים. תורה וחסד, שתיהם יחדיו. ותורת חסד על לשונה, אומרים חז"ל איזהו תורת חסד, זו תורה שמלמדה לאחרים.

אמר ה' לבית ישראל דרשוני וחיו, היש לך 'חייך' מתוק מזה?! דהיינו שהמדרש מוכיח את ה'חכו ממתקים' מהנבואה שהקב"ה קורא לישראל ואומר 'דרשוני וחיו' ובאמת הדברים מבהילים ומחייבים הקב"ה קורא לנו, אתם רואים את כל הצרות והקשיים, מה הבעיה? דרשוני וחיו, דרשו ה' ועונו! הקב"ה פשוט עומד ומצפה ששוב אליו והוא יסלק מעמנו כל הצרות והיסורים.

ראה מהו אומר, 'חי אני נאם ה' אלוקים אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשובו מדרכו וחיה'. ויש לך חייך מתוק מזה?! ושוב רשע מרשעו, שמקבלים אותו ולא יזכרו לו את העוונות - אין לך חייך מתוק מזה!!! אמר ריש לקיש ובלבד בתוהה על הרשע.

איך מעוררים רחמים?

הקב"ה מחכה לנו, הוא רוצה לעזור לנו, וכל התכלית של הקשיים היא כדי שנעשה תשובה, והנה החפץ חיים הביא את המדרש שיש חמשה דברים שצריכים בשביל לזכות לזה, 'בצר לך, ומצאוך כל הדברים האלה' - זה כבר מצאנו, 'ושבת' - זה התשובה, מתוך רחמים, ואז מתעוררת זכות אבות ובא הקץ. ורואים שגם אחרי התשובה, עדיין יש תנאי, שיהי' מתוך רחמים.

וידוע שהרב מבריסק הביא, שפעם החפץ חיים התעכב ברכבת, ובאו אליו יהודים מודאגים עם צרות רבה מה יהיה? תן לנו עצה!

אמר להם, וכי לא מספיק לכם העצה של רבי אליעזר הגדול?! רבי אליעזר הגדול אומר מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה ובגמילות חסדים. אז ממילא בשביל לעורר רחמי שמים צריך להרבות גם בגמ"ח, שאז מתעוררים רחמי שמים בהנהגת מידה כנגד מידה.

וכן מביא החפץ חיים באהבת חסד (חלק שני פרק חמישי) והנה עתה שמדת הדין גברה מאוד על העולם ואין שום עצה להינצל מידי צרות המתחדשות יום ויום מה מאד יש להתחזק במדת החסד, כדי שעי"ז יתעורר מדת החסד העליונה ויקויים עלינו מש"כ וארשתך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים. ואמרו חז"ל שאומר הקב"ה ומה אלו שהן בעצמן צריכין חסד עושין חסד אלו עם אלו, אני שאני מלא חסד ורחמים על אחת כמה וכמה שאני צריך לגמול חסד עם בריותי.

והביא על זה תנא דבי אליהו (רבה, סוף פכ"ג) כשהיו ישראל במצרים נתקבצו כולם וישבו יחד, משום שהיו כולם באגודה אחת, וכרתו ברית יחד שיעשו גמילות חסדים זה עם זה, וישמרו בלבבם ברית אברהם יצחק ויעקב, וכו', ומה היה הכריתות ברית לגמילות חסדים? אלא, כשראו שאין שום עצה להינצל מגזרותיו של פרעה, והשיעבוד הולך ומתגבר יום ויום, מה עשו, נתקבצו באגודה אחת וטכסו עצה מה לעשות לזה, והסכימו ביניהם שילכו בדרך ה' לבדו ואל ישנו את שמם ולשונם, גם כרתו ברית יחד לגמול חסד זה עם זה, היינו שעי"ז יתעורר למעלה חסד של הש"ת עליהם, וממילא יבטלו לבסוף גזירותיו של פרעה. ובאמת כן היה לבסוף, שדבר זה היה סיבה לגאולה וכדכתיב "נחית בחסדך עם זו גאלת נהלת בעוץ" ואיתא בפסיקתא, נחית בחסדך - זו גמילות חסדים, נהלת בעוץ - זו תורה. דהיינו תורה וחסד הם משלימים אחד את השני. וכבר ראינו שחז"ל דימו את גאולת אחרית הימים לגאולת מצרים.

מרן הרה"י זיע"א היה מביא את דברי הגר"א שמופיע בסיפור הגר"א בברכת השיבנו, מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש - שהקיש על דלתי רחמים. איך מקישים בשביל כוז גזירה קשה להשמיר להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן? אמר הרה"י לר' אליהו מן כשנסע לצרפת ושאל מה לומר בשמו, א"ל הרה"י בהתלהבות בשם הגר"א, שתי שיערים הם, אחד בלבו של האדם ואחד בשער השמים, כשהאדם פותח את השער בלב שלו - נפתחים שערי שמים! אתה עושה חסד ופותח פה את השערים ומרחם ואז נפתחים גם שערי שמים.

ללמוד ולעזור לחלשים, וזה מה שאומר רבי אליעזר הגדול, זה מה שימנע את הכל, תורה וחסד.

וכבר דיברנו פעם שצריך לעשות את זה עם שכל, לא בצורה שהשני ירגיש שאתה עושה לו טובות, אף אחד לא רוצה להרגיש שהוא נתמך סעד, לעשות את זה בחכמה.

וסיפרנו על הדוד הג'ר אליהו מישקובסקי זצ"ל (שכעת היה היארצייט הארבעים שלו) שכשהגיע למיר ר' נפתלי וסרמן ביקש ללמוד איתו בחברותא ועשה את זה בצורה כ"כ חכמה וטובה, עד שהוא היה בטוח שהוא פשוט נהנה ומעונין בזה. וע"ז נאמר 'ועשית חכמתך'. באיגרת הגר"א כתוב וזה עיקר התורה - לשמח לאחרים, (ויש גורסים רוב התורה). וכן ידועים דברי הגר"ח מואלוז'ין שציטט ר' איצ'ל'ה בהקדמה לנפש החיים, והרבה פעמים ציוה עלי אבא שהאדם לא נברא אלא להועיל לאחריו. והשערי ישר מרחיב בזה בהקדמה דברים נפלאים.

כתוב בתחילת הפרשה 'ואלה שמות בני ישראל' ופרש"י להודיע חבתן שנמשלו לכוכבים. ומה הענין דוקא לכוכבים? אז הביא הג"ר משה שפירא בשם הגאון ר' אריה לייב בקשט מדטריוט, [וכך שמעתי בשם הג"ר אליעזר שמחה וסרמן] מה הענין לכוכבים? אלא, כל הבריאה כולה נבראה לצורך ע"פ תכנון מראש, ולכן היא נבראה מיד. משא"כ כוכבים - לא היה צורך בהם, ובשביל מה הם נבראו? כיון שהקטינו את הלבנה אז הם נבראו להפיס את דעתה. אבל מצד עצמם לא היו צריכים אותם. ומדובר על כוכבים ענקיים, ויש מהם שגדולים פי כמה וכמה מכדור הארץ. ומה המטרה שלהם? אחת. להפיס דעתו של הירח.

כלל ישראל נמשלו לכוכבים. כל מה שהם נבראו זה בשביל להפיס דעתו של השני, האדם לא נברא אלא להועיל לאחריו.

ודרך אגב, יש סיפור מעניין על ר' לייב בקשט שסיפר לי נכדו הרה"ג ר' מאיר זאב אפין שליט"א (ר"י קול אריה בירושלים) שכאשר הסבא שלו היה בשידוכים הציטעו לו שתי הצעות נבחרות, את הרבנית שלו, שהיתה הבת של הרב רוגוב (שהם היו שניהם עליונים והיו צועקים בלימוד אחד על השני, וכמש"כ הרב לוי ר"י טעלו בשיקאגו בספר הזכרונות של ר' אריה לייב, שמספר איך שפעם בבין הזמנים ראיתי אותם מתווכחים וצועקים בלימוד, וכלשונו רותחים בלימוד (צו קאבען אין לערנן), ואני גם השתתפתי איתם בזה באותה צורה והיה זה מעמד מיוחד - חויה של בין הזמנים) והיתה לו הצעה נוספת מאד חשובה ממשפחה מפוארת. הוא בא להתנייען עם המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין, ואמר לו תיקח את רוגוב. אמנם גם ההצעה השניה היא מיוחדת וטובה, אבל על רוגוב מספרים, שכאשר בחורים היו רוצים קצת להתרענן באמצע הזמן מה עשו? היו הבחורים (בישיבת מיר) הולכים לדבר בלימוד עם איזה רב שגר בסמיכות ואוהב לדבר בלימוד, והיו מקבלים כוס תה ועוגה, והיו מתווכחים עם הרב וצועקים, ואח"כ היו חוזרים ללמוד. זו היתה ההתרעננות שלהם. ואשתו של הרב רוגוב - אמר לי ר' יחזקאל לוינשטיין, מספרים עליה שכל פעם שבחורים היו נכנסים לדבר עם הרב בלימוד היא היתה עומדת להקשיב מאחורי החדר. וראתה, אם הבחורים ממיר ניצחו את בעלה בלימוד - היא

שתקה ולא אמרה כלום, אבל אם בעלה היה מנצח אותם - היא היתה ממחרת להכין 'קוגל' לכבוד הניצחון של בעלה. אמר המשגיח - על כוז אהבת תורה שמעתי, כדאי ליכנס לבית הזה!...

לעצת מטומאת מצרים - ע"י מידות טובות

כעת זה הפרשיות של שובב"ם. מרן הרה"י היה חוזר ואומר שהיציאה מטומאת מצרים זה מהמידות הרעות. וירעו אותנו המצרים - יש שמסבירים שעשו אותנו רעים. והיציאה מטומאת מצרים - זה יציאה של מידות טובות. התפקיד שלנו כיום, התורה של אחרית הימים זה בצר לך - כדי שיהיה ושבט עד ה' אלוקיך. וכמו שמסביר ר' יחזקאל סרנא שזו הבטחה מהקב"ה - אני יעזור לך לשוב ולקבל את התשובה, ושתבוא הגאולה. ועם זה צריך חסד, לעזור לשני ולחיות את השני, ובחסד ואמת יוכפר עון.

ונסיים בסיפור על הגאון רבי משה שוואב, (משגיח בישיבת גייטסהד) שאצלם, במשפחה של אביו לא כולם הלכו ללמוד בישיבות מחמת שאו בגרמניה עוד לא היו כ"כ הרבה ישיבות, אז ילד אחד הלך ללמוד, והשני נשאר בבית לעבוד, ילד בלימוד וילד בעבודה. אמנם כולם היו יראי שמים גדולים אבל לא כולם זכו לשבת וללמוד.

ור' משה ביקש מאביו ליסוע לישיבה, ואביו הסכים לו. הוא נסע לברנוביץ, היכן שאח שלו למד, אך דא עקא, שבישיבה היו תנאים מאוד גרועים, ולא היה שם כ"כ נקיון וסדר כמו שהיה רגיל ר' משה, כי הוא בא מבית יקָה נקי ומסודר, אז הוא החליט שהמקום הזה לא בשבילו. אח שלו אמר לו אם אתה לא יכול אז אין מה לעשות, אבל כעת אין לך איך ליסוע, אז תישן פה בלילה ותאכל ארוחת ערב וארוחת בוקר, ומחר תיסע הביתה. והסכים. ובארוחה הוא ראה שבעלת הבית הגישה קנקן תה חם מאוד מפאת הקור העז ששרר בחוץ, והיה בחור שהיה לו מאוד קר והיה צמא, אז הוא מיד לקח לעצמו כוס תה רותחת מהקנקן והוא לא נוהר, וזה נשפך על הרגל של החבר שלו. וזה היה מאוד רותח ועשה כויות, ברגע הראשון הוא התעוות מכאב, אבל מיד לאחמ"כ הוא נרגע. ובעלת הבית שראתה את אשר קרה - מיהרה אליו ושאלה ברחמים מה אתה רוצה שאני יעשה בשבילך? אני יעשה כל מה שתבקש. הוא אמר לה - יש לי בקשה אחת אבל יהיה לך קשה לקיים אותה. היא אמרה לו לא איכפת לי, גם אם זה הכי קשה אני מבטיחה לך שאני יקיים. אז הוא אמר לה, תראי, החבר שלי לא שפך עלי מרוע לב, הוא פשוט היה צמא והיה לו קר, ומחמת החיפזון - זה נשפך עלי. אבל עכשיו הוא מתבייש לבקש עוד כוס, אז הוא ישאר צמא ויהי' לו קר, אני מבקש ממך - תעשי לו עוד כוס תה... היא בכתה מהתרגשות, והלכה ועשתה לו.

אמר ר' משה שוואב - אם ככה זו ישיבה, עדיף לחיות אפי' בארווה ולהיות בן תורה! ועם זה צמח המשגיח הגדול של גייטסהד.

יזכה אותנו הקב"ה שבחסד ואמת יוכפר עון ונוכה בקרוב באמת להתעורר בתשובה שלימה ולזכות לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

לע"נ

אמי מורתי מרת פערל בת ר' מאיר ע"ה
אשת הגאון ר' שמואל שיינברג זצ"ל
נלב"ע ב' שבט
תנצב"ה

לע"נ

רפאל צבי אלימלך בן הגה"צ ר' חיים טודרס הרש"ל זצ"ל
אשר נלב"ע בדמי ימיו לאחר יסורים קשים
יום הזיכרון כ"ב טבת
תנצב"ה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגליון במייל: 4166058@gmail.com